

Umelá inteligencia prekvapila celú spoločnosť	2
Online, zenskyweb.sk, 20. 7. 2023, 7:00	
Krajským odborníkom pre všeobecné lekárstvo je prednosta zo Šace	4
Online, tlacovespravy.sme.sk, 20. 7. 2023, 10:45	
Host' Rádia Regina - Východ	6
Rozhlas, Host' Rádia Regina - Východ, 20. 7. 2023, 11:18	
Až tretina žien trpí týmto problémom. Nepodceňujte ho	7
Online, kosicednes.sk, 20. 7. 2023, 11:34	
Problém, ktorým trpí tretina žien	9
Online, lekarskenoviny.sk, 20. 7. 2023, 12:05	
Zvýšenie počtu medikov bude nevyhnutné. Chýbať budú lekári a 12-tisíc zdravotných sestier	10
Online, trend.sk, 20. 7. 2023, 12:23	
D. Kratky: Privatizácia vodární nehrozí. Ani otvorená, ani skrytá	12
Online, trend.sk, 20. 7. 2023, 13:48	
Prešovčanky ocenili v New Yorku. Prišli s myšlienkou kokosového repelentu proti kliešťom	14
Online, sme.sk, 20. 7. 2023, 16:00	
Problém trpí tretina žien. Číslo je alarmujúce, koľké ho podceňujú	17
Online, dalito.sk, 20. 7. 2023, 19:03	

Umelá inteligencia prekvapila celú spoločnosť

📅 20. 7. 2023, 7:00, Zdroj: zenskyweb.sk , Vydavateľ: STAR production, s.r.o., Autor: Hana Šebanová, Silvia

Cipruš, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 647 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 227 EUR

Zdieľať

Facebook Twitter LinkedIn Pinterest

Prof. JUDr. Gabriela Dobrovičová, CSc., profesorka teórie štátu a práva na Právnickej fakulte **UPJŠ** v Košiciach je zároveň víťazkou kategórie Veda a výskum v ankete Slovenka roka 2023. Bývalá dekanka, ale najmä zanietená pedagogička budúcich právnikov, autorka a spoluautorka početných vedeckých a odborných publikácií, riešiteľka vedecko-výskumných projektov a členka vedeckých rád má z ocenenia úprimnú radosť.

V súčasnosti pôsobí ako vedúca osobnosť interdisciplinárneho výskumného tímu zloženého z právnikov a informatikov zameraného na riešenie problematiky umelej inteligencie a jej využitia v rozhodovacej činnosti súdov.

To, či sa jej máme umelej inteligencie obávať v súvislosti s prácou skúma aj Gabriela. Základy umelej inteligencie máme už pomerne dlho. Skôr v poslednom období sa dostala do povedomia, ale matematický základ je tu oveľa dlhšie. „Osobne by som sa jej bála/nebála rovnako ako iných technológií. Je možné, že nám pomôžu a súčasne môžu byť zneužitú. Uvedenú skutočnosť si uvedomujú jednotlivé štáty a aj Európska únia a preto sa diskutuje aj o právnom rámci upravujúcom limity umelej inteligencie. Ale to isté sa rieši s internetom a obsahom, ktorý na ňom zdieľame. Navyše v rôznych oblastiach, vrátane práva, je stále potrebný ľudský faktor a nevytvára sa priestor iba na automatizované rozhodnutia.“

Zápas s nedostatkom času

„Moje pôsobenie je celoživotne späté s Právnickou fakultou **UPJŠ** v Košiciach, ktorá mi vytvorila priestor pre realizáciu, začo som vďačná. Obohatením môjho pracovného života bolo aj pôsobenie na Ústavnom súde SR v pozícii poradkyne. Vždy mi záležalo na tom, aby to, čo sa odo mňa očakáva som naplnila najlepšie ako viem a aby som svoje povinnosti splnila včas. Nie vždy to bolo bez problémov. Skĺbenie pracovného života a rodinného života, hlavne starostlivosti o deti si vyžaduje prísnu organizáciu dňa. Nedostatok času, je asi to, s čím stále zápasím,“ priznáva Gabriela. Pôsobenie na vysokej škole v sebe spája pedagogickú a vedeckovýskumnú činnosť, ktorá je spätá so stálym štúdiom a rozširovaním „obzorov“. „Som človek, ktorý by vlastné uspokojenie nenašiel pri nejakej monotónnej, opakujúcej sa práci. Práve získavanie nových poznatkov a ich odovzdávanie študentom ma baví, poháňa dopredu, pretože práca s mladými ľuďmi ma naplňuje, teší a motivuje.“ Človek je tvor sociálny a Gabriele najviac v náročných momentoch pomáha ticho, pokoj, premýšľanie a modlitba.

„Keď problém obrazne povedané strávim sama v sebe, som rada, keď mám možnosť ho prediskutovať, podeliť sa s ním s niekým blízkym, či už v rodine alebo na pracovisku.“ Ak by to bolo možné, Gabriela by vo svojom obore odbúrala prílišnú administratívu, časté zmeny podmienok v prebiehajúcom procese a hlavne, ak sa niečo mení, tak nech je to vyhodnotenú a nie bez vyhodnotenia sa zavádzajú nové zmeny. Niekedy sa v práci nevie zbaviť pocitu, že väčší význam majú formálne náležitosti, ako obsah vedeckej práce.

Krutá rana osudu

„Moju rodinu považujem za veľký dar, ktorým som bola odmenená. Hodnota rodiny je pre mňa zásadná a nie je nič dôležitejšie. Lásku, ktorú jej dávam sa mi priehrstím vracia a je tu pre mňa v dobrých aj zlých časoch. Hlavne moje deti s ich rodinami ma všestranne podporujú a môžem sa na nich spoľahnúť. Ale úprimne povedané mám aj jednu nezhojenú jazvu, pretože manžel mi veľmi chýba. Bol to človek, ktorý mi veril a bol mi nápomocný,“ spomína so smútkom v očiach Gabriela.

OLYMPUS DIGITAL CAMERA

Význam ženskosti

Ženskosť predstavuje vnútorný a vonkajší svet ženy. „Často je spájaná s krásou žien. Tu nejde o krásu v štandardnom zmysle, pretože najkrajšie ženy sú tie, ktoré sa tak cítia. Žiaria zvnútra. Preto ženskosť je spájaná nielen so ženským telom, so silou pohľadu ženských očí, ale aj s ich emočným pohľadom na svet. So schopnosťou obrusovať hrany a vytvárať príjemný a harmonický priestor, domov. S jedinečnosťou a láskou, ktorú vie dávať žena. Zároveň s vyžarovaním sily ženy – matky, ktorá sa najviac prejavuje, keď ju jej dieťa potrebuje.“ Podľa Gabriely je pojem slovenská žena porovnateľný s pojmom európska žena. Spravidla je to moderná, vzdelaná a sebestačná osobnosť. No žiaľ sa stretávame aj so skupinami žien (napr. matky samoživiteľky, ženy na ktorých sa pácha násillie), ktoré by si na Slovensku zaslúžili väčšiu starostlivosť a ochranu. „Musíme byť schopné vhodne zladit' rodinný, osobný a pracovný život. To vyvažovanie nie je vôbec jednoduché a ak si správne nestanovíme priority, tak vznikajú problémy. Je dobré, že máme upravenú materskú a rodičovskú dovolenku. Vhodné by bolo rozširovať služby, ktoré by uľahčili rodinám a hlavne ženám so starostlivosťou o deti a domácnosť.“ Gabriela je najviac hrdá na to, že prijala samu seba takú aká je, so všetkými kladmi ale aj nedostatkami. Nebolo to stále takto, ale postupne k tomu dospela. Je rada, že sa nikdy nevzdala. Snaží sa sústrediť na to, čo je podstatné, aby sa krok po kroku

posúvala dopredu a aby jej to robilo radosť.

Nezabudnuteľný zážitok

Výhra v kategórii Veda a výskum bola pre Gabrielu úprimným prekvapením. „Najviac však rezonovala vďačnosť a potešenie zo samotnej nominácie a zo zaslaných hlasov známych a neznámych ľudí, vďaka ktorým som zvíťazila. Samotné víťazstvo som neočakávala, keďže každá z navrhnutých dám v mojej kategórii si zaslúžila vyhrať. Samozrejme, že keď som pri vyhlásení počula svoje meno, tak má ovládala radosť, ale zároveň zodpovednosť a pokora z dosiahnutého výsledku. Rodina a známi prejavili veľkú radosť a podporu už od okamihu zverejnenia nominácie, za čo sa im chcem poďakovať. V neľahkých časoch, ktoré žijeme, si jednotlivé úprimné želania veľmi vážim. Možno v tom nie je sebeckosť, keď uvediem, že mňa osobne najviac dojal pohľad do očí mojich detí, v ktorých sa odrážala hrdosť na svoju mamu.“ S týmito krásnymi slovami si pani profesorka odniesla sošku z dielne Jany Brisudovej domov.

Prežitie tohto pocitu by doprialo čo najväčšiemu počtu žien, ktoré si to zaslúžia a ktorých máme na Slovensku mnoho. Anketu Slovenka roka považuje za úspešný projekt vďaka ktorému mohla spoznať výnimočné ženy, z ktorých každá ma za sebou zaujímavý príbeh. Budem rada, ak sa dámam podarí naďalej udržiavať kontakty a vzájomne sa obohacovať. „Pre mňa je „Slovenkou roka“ moja 88 ročná mamka. Je to obdivuhodná „obyčajná žena“, ktorej sa dá len ťažko vyrovnáť. S láskou vychovala päť detí v neľahkých podmienkach. Často mala na svojich ramenách naložené toľko, že by to málo kto uniesol. Ona v tichosti, so svojou kreativitou, pracovitou a oddanosťou svojej rodine, to stále zvládla. U nej sme videli, čo je pokora, vytrvalosť a vnútorná sila ísť aj za hranice,“ hovorí na záver s úctou a pokorou v očiach Gabriela.

Gabriela Dobrovičová Slovenka roka Slovenka roka 2023 umelá inteligencia

7 tipov na starostlivosť počas horúcich dní

20. júla 2023

Nástrahy leta a ako im úspešne predísť

19. júla 2023

SLOVENSKÝ DEŇ KROJA 2023: Život s prírodou

19. júla 2023

Autor: Hana Šebanová, Silvia Cipruš

Krajským odborníkom pre všeobecné lekárstvo je prednosta zo Šace

20. 7. 2023, 10:45, Zdroj: tlacovespravy.sme.sk, Vydavateľ: Petit Press, a.s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 11 839 GRP: 0,26 OTS: 0,00 AVE: 656 EUR

Cieľom profesora Petra Kalanina z Kliniky všeobecného lekárstva je zvýšenie počtu všeobecných praktických lekárov v kraji.

Prednosta Kliniky všeobecného lekárstva Nemocnice AGEL Košice-Šaca prof. MUDr. PhDr. Peter Kalanin, PhD. bol koncom marca vymenovaný do funkcie krajského odborníka pre všeobecné lekárstvo v Košickom samosprávnom kraji. Aké budú jeho prvé kroky v novej pozícii a čo považuje v odbore všeobecného lekárstva za najdôležitejšie?

Ako vnímate svoje menovanie do pozície krajského odborníka pre všeobecné lekárstvo v Košickom samosprávnom kraji?

Ďakujem za prejavenu dôveru hlavnej odborníčke Ministerstva zdravotníctva SR pre všeobecné lekárstvo MUDr. Adriane Šimkovej, PhD., ktorá ma do funkcie navrhla. V spolupráci s ňou a ostatnými krajskými odborníkmi jednotlivých vyšších územných celkov sa budem snažiť rozvíjať medicínsky odbor všeobecného praktického lekárstva v celom rozsahu.

Čo táto funkcia znamená v praxi, čo konkrétne bude vašou úlohou?

Ako som už spomenul, mojou úlohou bude v spolupráci s hlavnou odborníčkou rozvíjať odbor, ktorý predstavuje jeden zo základných pilierov medicíny. Rád by som prispel k zlepšeniu v oblasti liečebno-preventívnej, ale aj vedecko-pedagogickej oblasti, nakoľko medicínsky odbor všeobecné praktické lekárstvo má svoju špecifickú vedeckú základňu a s ňou spojené zvláštne metódy vedeckej práce.

Na čo sa chcete v sektore všeobecného lekárstva primárne zamerať?

V súčasnosti je priemerný vek všeobecných praktických lekárov okolo 55 rokov a viac. Z uvedeného dôvodu by sme chceli počty kolegov v našom odbore navýšiť. V tomto smere ide príkladom naša Klinika všeobecného lekárstva Nemocnice AGEL Košice-Šaca, ktorá je výučbovou základňou Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Zabezpečuje nielen liečebno-preventívnu starostlivosť o občanov od 19. roku života na základe slobodnej voľby lekára, realizuje tiež výuku medikov v 5. a 6. ročníku všeobecného lekárstva a General Practice Medicine v predmete všeobecné praktické lekárstvo, čím sa snaží budúcim lekárom ukázať atraktivnosť tohto odboru. V tomto roku sa na našu kliniku prihlásilo do rezidentského programu až 21 záujemcov. Z kapacitných dôvodov sme prijali šesť rezidentov, no vysoký počet uchádzačov o miesto v programe svedčí o veľkom záujme o daný odbor, čo ma úprimne teší.

Aké budú vaše prvé kroky v novej pozícii a ciele z dlhodobého hľadiska?

V spolupráci s lekárom Košického samosprávneho kraja bude mojim prvým krokom personálna analýza obsadenosti všeobecných ambulancií pre dospelých v kraji. Z dlhodobého hľadiska sa budem spolupodieľať pri snahe o zníženie priemerného veku všeobecných praktických lekárov a zabezpečenie lekárov do všeobecných ambulancií pre dospelých, ktoré sú toho času nepokryté. V súčasnosti je v špecializačnom štúdiu všeobecné lekárstvo na Lekárskej fakulte **UPJŠ** v Košiciach zaradených 60 lekárov, ktorí sa stanú novými posilami v našom odbore.

Čo považujete v súvislosti so svojim menovaním za najväčšiu výzvu?

Určite spomínané navýšenie počtu všeobecných lekárov v odbore. Dlhodobo nepriaznivá situácia na Slovensku je spôsobená odlivom mladých mozgov do zahraničia. S medikmi v pregraduálnej príprave na výkon povolania je potrebné pracovať. Ak dostanú správne podnety, zapôsobí na nich atraktivnosť odboru. Princípom práce všeobecných praktických lekárov je skutočnosť, že k pacientovi pristupujú z holistického hľadiska. To znamená, že človeka liečia z pohľadu bio-psycho-sociálnej aj duchovnej bytosti. Veľmi dôležitá je podľa mňa aj komunikácia s pacientom.

Spomínali ste prednosti šačianskej kliniky všeobecného lekárstva. V čom spočíva jej výnimočnosť?

Naša Klinika všeobecného lekárstva je jedinou klinikou svojho druhu na Slovensku a v oblasti krajín Vyšehradskej skupiny. Tvoria ju pätnásť ambulancií, v rámci ktorých zabezpečujeme činnosti odboru všeobecného praktického lekárstva v plnom rozsahu. Za celý zdravotnícky tím spomeniem svojich zástupcov, primára MUDr. Kristiána Bucsaya zodpovedného za poskytovanie liečebno-preventívnej starostlivosti a MUDr. Lukáša Olšavského, ktorý sa spolupodieľa na zabezpečovaní vedecko-pedagogickej činnosti. Naši zamestnanci publikujú v prestížnych vedeckých časopisoch s vysokým impact faktorom. Klinika sa pravidelne zapája do vedecko-výskumných projektov, pričom jedným z najväčších je podštúdia pre klinický výskum „Prevencia cievnnej mozgovej príhody u pacientov s asymptomatickou paroxyzmálnou fibriláciou predsiení.“ V budúcom školskom roku sa začleníme aj do projektov Agentúry na podporu výskumu a vývoja.

Ako dlho pôsobíte v zdravotníctve a konkrétne v Nemocnici AGEL Košice-Šaca?

Po absolvovaní Lekárskej fakulty **UPJŠ** v Košiciach som v roku 1994 nastúpil na IV. Internú kliniku UNLP v Košiciach. Od roku 1997 pracujem ako všeobecný lekár pre dospelých. V Nemocnici AGEL Košice-Šaca pôsobím od roku 2016 na pozícii prednostu Kliniky všeobecného lekárstva.

Prečo ste sa zamerali práve na odbor všeobecného lekárstva?

Po špecializácii vo vnútornom lekárstve som sa zameral na všeobecné praktické lekárstvo z dôvodu, že spomínaný odbor spája poznatky z viacerých medicínskych oblastí a k pacientovi pristupuje z všeobecného a holistického pohľadu, pričom zabezpečuje všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť pre pacientov od 19. roku života po prirodzenú smrť.

Čo vnímate ako najnáročnejšiu a čo za najkrajšiu časť svojej práce vo všeobecnosti?

Práca všeobecného praktického lekára je náročná z pohľadu psychického, ale aj fyzického, avšak zo svojej praxe môžem povedať, že ma táto práca naplňuje v plnom rozsahu.

Autor: INZERCIA || Inzercia || Petit Press a.s.

Host' Rádia Regina - Východ [🔗](#)

📅 20. 7. 2023, 11:18, Relácia: **Host' Rádia Regina - Východ**, Stanica: **Rádio Regina (východ)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia**

Slovenska, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **11 836 GRP**; **0,26 OTS**; **0,00 AVE**; **716 EUR**

[strojový prepis] ...Pre univerzitné štúdium ste sa rozhodli na **univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, a to vo vedeckom odbore fyzika. Teraz si ostali možno naši poslucháči prekvapení, prečo práve tento odbor. Je to tak, že bez tej fyziky sa profesne to astronómia robiť nedá? Už v samotnom názve týchto odborov. Je to väčšinou astronómia a astrofyzika....

Až tretina žien trpí týmto problémom. Nepodceňujte ho [🔗](#)

📅 20. 7. 2023, 11:34, Zdroj: [kosicednes.sk](https://www.kosicednes.sk) [🔗](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 9 020 GRP: 0,20 OTS: 0,00 AVE: 580 EUR

Odoberajte novinky priamo do vášho emailu.

E-mail

Leave this field empty if you're human:

Váš osobný údaj (e-mail) bude spracovaný podľa zásad ochrany osobných údajov, ktoré vychádzajú zo slovenskej a európskej legislatívy. Stlačením tlačidla dávate súhlas so spracovaním pre zasielanie našich e-mailových noviniek (nové články, reklamné správy) po dobu max. 5 rokov. Svoj súhlas môžete kedykoľvek zrušiť cez tlačidlo "odhlásiť sa z newslettera" v každom e-maile.

20.07.2023 | 11:34

Až tretina žien trpí týmto problémom. Nepodceňujte ho

Zhruba 30 – 40 laparoskopických operácií ročne realizuje ženám s prolapsom, teda poklesom panvového dna, profesor MUDr. Peter Urdzík, PhD., MPH – prednosta Gynekologicko-pôrodnicej kliniky UNLP a LF **UPJŠ** Košice.

Zdroj: UNLP

„Práve sa pripravujeme na operáciu 51-ročnej pacientky, u ktorej došlo ku predpadnutiu maternice. Operovať z laparoskopického prístupu za použitia syntetickej siete sme sa u tejto ženy rozhodli vzhľadom na nález, pre samotnú podstatu miniinvazívneho prístupu ako aj vysokú efektívnosť, bezpečnosť a spoľahlivosť,“ začína rozprávanie profesor. Celý výkon trval približne 90 minút. „Pacientka sa môže vrátiť do domácej starostlivosti po 48 hodinách, pokiaľ sa u nej neobjavia pooperačné ťažkosti,“ dodal prednosta.

prof. Urdzík, Zdroj: UNLP

Diagnóza: pokles orgánov panvového dna

Trpí ňou tretina žien, najmä po 50-tke, výnimkou však nie sú ani mladšie pacientky. Oslabenie panvového dna postihuje najmä ženy po pôrode, resp. po viacpočetnom tehotenstve. Príznaky prolapsu panvových orgánov (POP) môžu byť rôzne:

poruchy vyprázdňovania močového mechúra, únik moču pri námahe, pocit cudzieho telesa v pošve, vyprázdňovanie stolice, sexuálne disfunkcie a iné.

Najviac operácií tohto druhu sa robí práve v UNLP

Operačný endoskopický zákrok má pre ženy obrovský význam. „Anatomický efekt operácie je okamžitý a sprievodné ťažkosti, o ktorých sme hovorili, zvyčajne ustúpia v priebehu niekoľkých dní po operácii,“ dodáva skúsený urogynekológ. Závesných operácií z laparoskopického prístupu – laparoskopická sakrokolpopexia sa robí v rámci Slovenska najviac práve na Gynekologicko-pôrodnicej klinike univerzitnej nemocnice.

„Snažíme sa tento typ operácie rozšíriť po celom Slovensku, aby bol doslova v každom okresnom meste lekár, ktorý by ho vedel pacientkam vykonať,“ rozpráva prednosta kliniky. V uplynulých mesiacoch zaškolil tím odborníkov z Fakultnej nemocnice v Žiline či v Prešove, na rade sú gynekológovia z nemocníc v Poprade.

Endoskopia, Zdroj: UNLP

Alarmujúce čísla

Len 3 z 10 žien, ktoré majú ťažkosti spojené s prolapsom, navštívia lekára, preto sa dôrazne odporúča nezanedbávať PREVENTÍVNE PREHLIADKY u gynekológa. „Ak žena pociťuje spomínané ťažkosti, dokonca ich už aj vidí, pretože áno, maternica sa dokáže posunúť tak nízko, že môže z pošvy vyčnievať až von, nebojte sa zdôveriť odborníkovi a vyhľadajte lekára. Vo včasnom štádiu zväčša nie je potrebná operácia a defekty je možné riešiť rehabilitáciou svalstva panvového dna. Ak je už operácia nevyhnutná, o konkrétnom type operačného výkonu vždy rozhoduje lekár na základe konkrétneho zdravotného stavu pacientky. Pokiaľ to jej zdravotný stav umožňuje, odporúčame pacientkam práve laparoskopický zákrok pomocou sieťového implantátu, ktorý je mininvazívny, efektívnejší a šetrnejší voči žene,“ uzatvára pre ženy tak citlivú tému urogynekológ Peter Urdzík.

Zdroj: TS UNLP

BH

20.07.2023 11:34

Autor: BH || BH | 20.07.2023 11:34 || BH

Problém, ktorým trpí tretina žien [✉](#)

📅 20. 7. 2023, 12:05, Zdroj: [lekarskenoviny.sk](#) [✉](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: **331 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 109 EUR**

Redakcia

NEPODCEŇUJME JEHO RIEŠENIE

- Celoživotné riziko, že žena bude operovaná pre prolaps je až 11 %.
- Prof. MUDr. Peter Urdzík: Pokles panvového dna u ženy sa dá riešiť efektívne, šetrnejšie, miniinvazívne pomocou sieťového implantátu.

Košice, 20. júla 2023 – Zhruba 30 – 40 laparoskopických operácií ročne realizuje ženám s prolapsom, teda poklesom panvového dna, profesor MUDr. Peter Urdzík, PhD., MPH – prednosta Gynekologicko-pôrodnicej kliniky UNLP a LF **UPJŠ** Košice. „Práve sa pripravujeme na operáciu 51-ročnej pacientky, u ktorej došlo ku predpadnutiu maternice. Operovať z laparoskopického prístupu za použitia syntetickej siete sme sa u tejto ženy rozhodli vzhľadom na nález, pre samotnú podstatu miniinvazívneho prístupu ako aj vysokú efektívnosť, bezpečnosť a spoľahlivosť,“ začína rozprávanie profesor. Celý výkon trval približne 90 minút. „Pacientka sa môže vrátiť do domácej starostlivosti po 48 hodinách, pokiaľ sa u nej neobjavia pooperačné ťažkosti,“ dodal prednosta.

Diagnóza: pokles orgánov panvového dna

Trpí ňou tretina žien, najmä po 50-tke, výnimkou však nie sú aj mladšie pacientky. Oslabenie panvového dna postihuje najmä ženy po pôrode, resp. po viacpočetnom tehotenstve. Príznaky prolapsu panvových orgánov (POP) môžu byť rôzne: od porúch vyprázdňovania močového mechúra, cez únik moču pri námahe, pocit cudzieho telesa v pošve, až po vyprázdňovanie stolice, či sexuálne disfunkcie.

P. Urdzík: Najviac operácií tohto druhu sa robí práve v UNLP, snažíme sa ich rozšíriť po celom Slovensku

Operačný endoskopický zákrok má pre ženy obrovský význam. „Anatomický efekt operácie je okamžitý a sprievodné ťažkosti, o ktorých sme hovorili, zvyčajne ustúpia v priebehu niekoľkých dní po operácii,“ dodáva skúsený urogynekológ. Závesných operácií z laparoskopického prístupu – laparoskopická sakrokolpopexia sa robí v rámci Slovenska najviac práve na Gynekologicko-pôrodnicej klinike našej univerzitnej nemocnice.

„Snažíme sa tento typ operácie rozšíriť po celom Slovensku, aby bol doslova v každom okresnom meste lekár, ktorý by ho vedel pacientkam vykonať,“ rozpráva prednosta kliniky. V uplynulých mesiacoch zaškolil tím odborníkov z Fakultnej nemocnice v Žiline, či v Prešove, na rade sú gynekológovia z nemocnice v Poprade.

Alarmujúce čísla

Len 3 z 10 žien, ktoré majú ťažkosti spojené s prolapsom, navštívia lekára. **NEZANEDBÁVAJTE PREVENTÍVNE PREHLIADKY** u vášho gynekológa. „Ak žena pociťuje spomínané ťažkosti, dokonca ich už aj vidí, pretože áno, maternica sa dokáže posunúť tak nízko, že môže z pošvy vyčnievať až von, nebojte sa zdôveriť odborníkovi a vyhľadajte lekára. Vo včasnom štádiu zväčša nie je potrebná operácia a defekty je možné riešiť rehabilitáciou svalstva panvového dna. Ak je už operácia nevyhnutná, o konkrétnom type operačného výkonu vždy rozhoduje lekár na základe konkrétneho zdravotného stavu pacientky. Pokiaľ to jej zdravotný stav umožňuje, odporúčame pacientkam práve laparoskopický zákrok pomocou sieťového implantátu, ktorý je miniinvazívny, efektívnejší a šetrnejší voči žene,“ uzatvára pre ženy tak citlivú tému urogynekológ Peter Urdzík.

Zdroj, foto: UNLP Košice, TS

Autor: Redakcia || Redakcia

Zvýšenie počtu medikov bude nevyhnutné. Chýbať budú lekári a 12-tisíc zdravotných sestier

20. 7. 2023, 12:23, Zdroj: [trend.sk](https://www.monitora.sk), Vydavateľ: News and Media Holding a.s., Autor: Benita Feketeová, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 38 975 GRP: 0,87 OTS: 0,01 AVE: 1113 EUR

dnes 12:15 Problémom slovenského zdravotníctva je aj nadužívanie zdravotnej starostlivosti pre byrokratizáciu systému, manažment pacienta či duplicitné vyšetrenia

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) upozornila na absenciu návrhov politik, ktoré by riešili personálne zabezpečenie zdravotníctva. Ak štát neprijme žiadne zmeny, ktoré by viedli k nárastu počtu zdravotníckych pracovníkov, naplnenie dopytu po nich bude v budúcnosti omnoho zložitejšie najmä v prípade zdravotných sestier než v prípade lekárov. „O päť až desať rokov sa začnú prudko roztvárať nožnice medzi potrebným počtom sestier a ich ponukou. Do roku 2050 nám bude chýbať až o 12-tisíc sestier viac, než v súčasnosti,“ uvádzajú autori štúdie s názvom Aký veľký bude problém s lekármi a sestrami v starnúcej krajine Zuzana Múčka a František Múčka.

O tisíc študentov viac

Kým lekárske fakulty produkujú viac-menej stabilný počet lekárov, na to, aby slovenské zdravotníctvo dokázalo pokryť dopyt po zdravotných sestrách by bolo potrebné prijať na stredné zdravotné školy o tisíc študentov viac. Ani lekárov však Slovensko nebude mať dosť, pokiaľ sa počet študujúcich medikov nezvýši. Do roku 2025 bude chýbať tri až šesť percent lekárov. Slovensko by tomuto deficitu dokázalo predísť, ak by navýšilo počet študentov medicíny o zhruba osem percent. „Čo pri súčasných kapacitách lekárske fakult znamená zníženie počtu zahraničných študentov o desať percent,“ píše autori štúdie.

Takmer polovica študentov je zo zahraničia

Podľa dát OECD sa Slovensko v roku 2010 v počte absolventov lekárske fakult na obyvateľa pohybovalo v spodnej polovici krajín Európskej únie. V roku 2021 sa dostalo na takmer špičku rebríčka. No nie pre zvýšenie počtu slovenských medikov, ale pre zvýšenie počtu samoplatcov, teda zahraničných študentov. „Študenti na anglických programoch dosahujú už vyše 40 percentný podiel na všetkých študentoch, podľa zverejnených plánov sa začne doťahovať na polovicu,“ tvrdia analytici.

Pre porovnanie v Českej republike je samoplatcov medzi medikmi približne 25 percent a napríklad v Nemecku nemajú medici možnosť študovať v inom, než v nemeckom jazyku.

Nedostatok financií

Dôvodom podielu zahraničných študentov medicíny sú podľa univerzít najmä financie. „Prostriedky, ktoré získavame za výučbu zahraničných študentov, sú veľkým benefitom aj pre slovenských študentov, pretože dotácie zo štátnych zdrojov nepostačujú na kvalitnú a modernú výučbu. A len vďaka príjmom za výučbu zahraničných medikov môžeme aj ostatným dopriať lepšie možnosti,“ vysvetlila hovorkyňa Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** Jaroslava Oravcová.

Fakulty pritom neraz vďaka príspevkom od zahraničných študentov dokážu zaplatiť kvalitných pedagógov. Problém vnímajú aj v rozdieloch medzi platmi v školskej sfére a medicínskej praxi. Ak by fakulty prijali vyšší počet medikov, úroveň kvality výučby by sa podľa nich znížila. Analytici argumentujú tým, že takéto konštatovanie nie je podložené a zo štatistík takéto závery ani nevyplývajú.

Štúdia RRZ pritom uvádza, že nie je zrejme, prečo by slovenské verejné vzdelávacie inštitúcie mali čoraz viac slúžiť pre potreby zahraničných trhov a čoraz menej zohľadňujú domáci dopyt, pokiaľ nie sú splnené potreby verejného záujmu.

Viac lekárov nebude stačiť

Ak sa nezmenia počty prijímaných študentov medicíny, úspešných absolventov a tých, ktorí odchádzajú do zahraničia analytici očakávajú mierny rast počtu lekárov v strednodobom a dlhodobom horizonte s istými výkyvmi. „Ani tento rast však nebude stačiť na to, aby sme pre potreby starnúcej populácie vyčlenili rovnakú lekársku kapacitu, ako má vyčlenenú dnes,“ tvrdí štúdia. Chýbať bude zhruba tisíc lekárov. Zložité obdobie čaká slovenské zdravotníctvo najmä v rokoch 2040 až 2055 po odchode silnejších vekových kohort.

Predísť tomuto stavu môže Slovensko jedine zvýšením počtu prijatých na lekárske fakulty z dnešných 700 na približne 900, a to v priebehu piatich rokov. Ročne by pritom mali slovenské univerzity prijímať o 40 slovenských medikov viac.

V nadchádzajúcom akademickom roku 2023/2024 môže prijať Slovenská zdravotníctva univerzita o 20 študentov medicíny viac. Počet slovenských medikov zvýši aj Lekárska fakulta Univerzity Komenského v Bratislave. No až v akademickom roku 2024/2025, a to konkrétne o desať. Viac študentov bude môcť prijať iba vtedy, ak sa zvýšia kapacity výučbových lôžok v Univerzitnej nemocnici Bratislava. Dekani jednotlivých fakúlt vidia schodné riešenia v priestore pre začlenenie a ďalšie vzdelávanie začínajúcich lekárov v nemocniciach a iných zariadeniach.

Časté návštevy u lekárov

Okrem zvýšenia počtu medikov však Slovensko bude musieť pristúpiť aj k iným reformám v zdravotníctve. Problémom slovenského zdravotníctva je napríklad aj nadužívanie zdravotnej starostlivosti. Slovensko má podľa dát OECD z roku 2021 najvyššiu návštevnosť pacientov u lekárov. Dôvodom však nie je iba chorobnosť populácie, ale aj byrokratizácia systému. Nevhodné rozdelenie kompetencií medzi lekármi, manažment pacienta či duplicitné vyšetrenia.

Riešením by mohol byť presun kompetencií lekárov na nezdravotnícky personál, zvýšenie kompetencií farmaceutov či zdravotných sestier, ale tiež postupné nahrádzanie časti lekárskej práce umelou inteligenciou. Predovšetkým pri analýze vzoriek, diagnostike či nastavení liečby.

Časté návštevy u lekárov

Prognózy vývoja personálneho zabezpečenia zo strany zdravotných sestier nie sú ani zďaleka optimistické. Viac ako nedostatok lekárov ohrozuje slovenské zdravotníctvo práve nedostatok zdravotných sestier. Ich odlev vo vyššom veku sa totiž postupne zrýchli. Ročníky krátko pred dôchodkom sú relatívne malé v porovnaní o desať rokov mladšími. A práve odchodom silnejších vekových kohort nastane kríza. Pritom v porovnaní s Českou republikou na Slovensku už teraz chýba osem tisíc zdravotných sestier.

„Na rozdiel od lekárov nás pri sestrách niekedy po roku 2029 čaká prudký prepád ich počtu. Po tomto období totiž začnú dôchodkový vek dosahovať silnejšie ročníky, zvlášť dramaticky sa to ukáže po roku 2035,“ dodávajú analytici. Už aj bez toho, aby Slovensko zvýšilo počet medikov na lekárske fakultách, bude o 20 rokov chýbať sedemtisíc sestier na zachovanie súčasného pomeru lekár – zdravotná sestra. Ak by sa počet lekárov zvýšil podľa potrieb starnutia, počet chýbajúcich sestier by sa ešte citeľnejšie zvýšil.

Udržia ich vyššie platy?

Nedostatok lekárov je často spájaný s ich odchodom do zahraničia. Dodnes najčastejšie vyhľadávajú Českú republiku a Nemecko, kde odborníci ich počet odhadujú na tri a pol tisíce. Zhruba 300 lekárov pôsobí v súčasnosti v Rakúsku a približne 100 v Spojenom kráľovstve. Ide pritom o lekárov, ktorí vyštudovali medicínu na Slovensku. Po období intenzívnej emigrácie však analytici zaznamenali v posledných rokoch jej oslabenie. Tento vývoj je dokonca v rozpore s tvrdeniami Lekárskeho odborového združenia, ktoré pri vyjednávaní o vyšších platoch pre lekárov tvrdilo opak. „Je preto otázne, či sa aktuálne výrazné zvýšenie plátov nemocničných lekárov nejako prejaví vo vyššej ponuke lekárov pracovať na Slovensku a aký benefit za tieto náklady to prinesie pacientom,“ píše odborníci. Už pred štyrmi rokmi boli totiž kľúčové faktory pre odchod lekárov do Českej republiky iné než výška platu. Ide najmä o nedostatočné vybavenie nemocníc, nekompetentnosť ľudí v manažérskych pozíciách a zlé podmienky pre vzdelávanie.

Ďalšie dôležité správy

Autor: Benita Feketeová

D. Kratky: Privatizácia vodární nehrozí. Ani otvorená, ani skrytá [📄](#)

📅 20. 7. 2023, 13:48, Zdroj: [trend.sk](#) [📄](#), Vydavateľ: News and Media Holding a.s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 38 975 GRP: 0,87 OTS: 0,01 AVE: 1113 EUR

včera 0:00 Ak chcú vodárne svojim akcionárom doručovať aj iné benefity, ako je dodávka pitnej vody, musia efektívnejšie fungovať v neregulovanom biznise

Samosprávy nezažívajú ľahké časy. V uplynulých rokoch v kovidovej kríze museli často suplovať štát. Počas minuloročnej jesene ich zase výrazne zasiahli rekordné ceny energií. Člen Predstavenstva Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti (VVS) Daniel Kratky v rozhovore pre TREND hovorí, že samosprávy sa musia starať o svoje prežitie viac ako kedykoľvek predtým. Tvrdí, že kríza im síce priniesla problémy, ale aj nové príležitosti.

Východoslovenská vodárenská spoločnosť je jeden z najväčších zamestnávateľov na východnom Slovensku. Jej akcionármi sú mnohé obce a mestá. Ako zvládajú súčasné problémy po ekonomickej stránke?

Samosprávy dnes skutočne musia hľadať všetky možnosti, ako zabezpečiť financovanie svojich potrieb. Majetkom obcí sú aj ich kapitálové účasti, akcie či podiely v rôznych mestských podnikoch. V rámci VVS ide o akcie 768 obcí a miest na východnom Slovensku. A prirodzeným záujmom každého spoluvlastníka je každoročný podiel na hospodárení spoločnosti. Navyše, rastie záujem o finančné benefity a samosprávy chcú monetizovať podiel na vlastníctve. No nie tak, ako to urobilo vyše dvesto akcionárov v minulosti tým, že akcie predali.

A ako?

Za dvadsať rokov hodnota majetku spoločnosti stúpila štvornásobne, a preto považujeme za správne, aby sa tento nárast prejavil aj na cene akcií. To otvorilo cestu spusteniu Dlhopisového programu garantovaných výnosov.

Aký záujem o to prejavili vedenia obcí?

Registráciu sme spustili od polnoci tretieho júla. Je to klasická verejná ponuka dlhopisov, ktorú schválila Národná banka Slovenska. Do pár hodín po spustení sa zaregistrovalo takmer 50 percent našich akcionárov. Takýto veľký záujem v takom krátkom čase nás prekvapil.

Dokedy sa môžu zapojiť?

Registračný systém bude otvorený do 31. decembra. Dlhopisový program je určený len pre limitovaný počet akcionárov. Program sa v tomto roku bude týkať akcionárov s podielom na základnom imaní maximálne 30 percent.

Je to zaujímavé aj pre menších akcionárov?

Daniel Kratky Absolvoval právo na **Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. V roku 2014 založil agrárnu spoločnosť, ktorá obhospodaruje viac ako 30-tisíc hektárov pôdy. Od roku 2021 pôsobí v Rade vlády SR pre Európsku zelenú dohodu. Je členom Predstavenstva Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti a členom Správnej rady Klubu akcionárov VVS.

Tak, ako nám to akcionári komunikujú, je to zaujímavé pre každého. Malým obciam výnosy môžu významne prispieť do ich obecných rozpočtov.

O akých výnosoch hovoríme?

Každý akcionár dostane zhruba 16-násobok toho, čo doteraz inkasoval od vodární od roku 2003. Pre typického akcionára, ktorý má 5 200 akcií, to znamená ročný príjem niekde na úrovni 4 200 eur. Zatiaľ čo predtým to bolo na úrovni nižších stoviek eur.

V uplynulých dvadsiatich rokoch VVS vyplatila dividendy päťkrát. Teraz garantujete vyplácanie výnosov každoročne?

V roku 2021 akcionári vyzvali vedenie VVS, aby sa zaoberalo možnosťou pravidelnej garantovanej výplaty výnosov. Spoločnosť dosahuje ročné tržby vyše 100 miliónov eur. Je prirodzené, že akcionári chceli mať zo spoluvlastníctva istý benefit. Predstavenstvo vodární túto výzvu prijalo a v rámci zákonných a ekonomických možností pripravilo program, ktorý požiadavku akcionárov napĺňa. Podstata riešenia spočíva de facto vo výmene jedného cenného papiera toho istého emitenta za iný, ktorý však už garantuje výplatu výnosov. Takto túto transakciu vnímajú naši akcio-nári. Výnos z akcií vo forme dividendy je možné vyplatiť v prípade dosiahnutia zisku. No výnos z dlhopisu je vyplatený bez ohľadu na to, aký hospodársky výsledok emitent dlhopisu dosiahol.

Ak doteraz vodárne nemali z čoho vyplácať dividendy, budú mať z čoho vyplácať výnosy?

Výnosy pre akcionárov sa budú pohybovať na úrovni vyše jedného percenta tržieb. To nie je suma, ktorá by vodárne akokoľvek ohrozovala. Napriek tomu, pred prípravou emisie sa aj touto otázkou zaoberalo konzorcium poradcov a potvrdili, že pre VVS to

nepredstavuje žiadne vitálne riziko.

Akých iných rizík sa obávajú akcionári?

Už pri diskusii, ktorá predchádzala spusteniu dlhopisového programu, sme sa zaoberali rôznymi aspektmi. Samozrejme, primátorov a starostov zaujímali aj politické riziká v súvislosti s dlhopismi.

Objavili sa aj obavy z možnej privatizácie VVS?

Téma hrozby privatizácie vodární tu bola nedávno, a preto sa s touto otázkou stretávame. Skutočnosť je však taká, že zákon neumožňuje previesť akcie vodárenských spoločností do súkromných rúk. Akcionári VVS môžu byť len samosprávy. Takže nejde o žiadnu formu privatizácie. Ani otvorenej, ani skrytej.

Čo bude s akciami VVS, ktoré získa samotná spoločnosť? Môže to viesť k neohrozenej pozícii súčasného vedenia?

Vlastné akcie, ktoré spoločnosť získa pri výmene za dlhopisy, musí mať počas obdobia dvadsiatich rokov pod kontrolou, aby ich po uplynutí splatnosti dlhopisov mohla akcionárom vrátiť späť. Zároveň však platí, že s akciami vodární, ktoré bude mať v majetku samotná VVS, zo zákona nie je možné hlasovať na valnom zhromaždení. Postavenie vedenia spoločnosti sa tým teda nijako neposilní.

Bežne obyvateľov zaujíma, či sa zmeny nakoniec odzrkadlia na cene vodného a stočného.

Ako som už spomínal, výnosy pre mestá a obce sú na úrovni vyše jedného percenta tržieb VVS, čo predstavuje úroveň štatistickej chyby a ceny služieb kvôli tomu spoločnosť navyšovať nemusí. No prepočítali sme aj to, ako by prípadné navýšenie pocítili koneční spotrebitelia. Znamenalo by asi jeden cent na jedného člena domácnosti. Obavy z navýšenia cien vodného a stočného z dôvodu dlhopisového programu teda nie sú namieste. Zároveň je veľa obcí, ktoré nemajú kanalizáciu. A nemajú ani na povinnú spoluúčasť, aby mohli požiadať o dotáciu z envirofondeu. Obyvatelia teda majú žumpy a platia vysoké sumy za ich vyťahovanie. Starostovia týchto obcí môžu výnosy z dlhopisov združiť, teda vziať si úver, ktorý budú z výnosov splácať, a získané prostriedky použiť ako povinnú spoluúčasť. A s dotáciou z envirofondeu kanalizáciu vybudovať, čím občanom významne znížia náklady.

Aké sú s dlhopisovým programom spojené limity?

Platia základné zákonné obmedzenia. Zároveň je emisia dlhopisov určená výlučne pre akcionárov VVS. Pokiaľ však vodárne na Slovensku chcú naplno využívať svoj potenciál, mali by sa pozerieť aj inam ako len do prostredia svojho regulovaného vodárenského biznisu. Stačí ísť po inšpiráciu smerom na západ, kde sieťové spoločnosti robia neregulovaný biznis a efektívne využívajú aktíva.

V čom majú vodárne dvere otvorené?

Predstavte si malú obec so 120 obyvateľmi, z ktorých polovica sú víkendoví návštevníci chalúp. Obec investuje veľké finančné prostriedky do vodárenskej infraštruktúry, no návratnosť sa pohybuje niekde okolo sto rokov. Samozrejme, vodárenské spoločnosti pôsobia aj vo verejnom záujme, ako súčasť kritickej infraštruktúry štátu v rámci dodávok pitnej vody. Na druhej strane, vodárne nie sú štátne spoločnosti napojené na štátny rozpočet. Štát teda na jednej strane hovorí – máte povinnosti voči obyvateľom, no zároveň sú to súkromné akciové spoločnosti, ktoré sa jednoducho musia zamýšľať nad efektívnosťou vynakladaných prostriedkov. Aj preto vidíme v rozvoji neregulovaných činností pridanú hodnotu, ako zhodnocovať aktíva, opäť v prospech akcionárov. Ďalšie naše plány súvisia aj s rozvojom investičného fondu.

Ako na to reagujú primátori a starostovia?

Samosprávy sa musia starať o svoje prežitie viac ako kedykoľvek predtým. Aj naši akcionári musia efektívne narábať so svojím majetkom a akciami. Pokiaľ máme každoročne akcionárom vyplácať výnosy dlhopisov, tak sa musíme zaoberať okrem iného rýchlejšou návratnosťou investícií. Každá vodárenská spoločnosť by sa skôr či neskôr mala zaoberať tým, čo robiť, aby dokázala fungovať efektívnejšie aj mimo rámca regulovaného biznisu. Tomu sa vodárne nevyhnú, ak manažment bude chcieť svojim akcionárom a v konečnom dôsledku obyvateľom obcí doručovať aj iné benefity ako dodávky pitnej vody či kanalizáciu.

Ďalšie dôležité správy

Autor: TREND

Prešovčanky ocenili v New Yorku. Prišli s myšlienkou kokosového repelentu proti kliešťom

20. 7. 2023, 16:00, Zdroj: vychod.sme.sk, Vydavateľ: Petit Press, a.s., Autor: Mária Dudová-Bašistová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 575 251 GRP: 12,78 OTS: 0,13 AVE: 2671 EUR

Produkt Natálie a Laury očaril porotu na medzinárodnej súťaži.

Úspešný vynález kokosového repelentu proti kliešťom (13 fotografií)

PREŠOV. Sú mladé, talentované a do srdca sa im zacvakli kliešte. Laura Kleinová a Natália Ivanecká ohúrili vo svete, keď svojím repelentom proti kliešťom zaujali porotu v New Yorku.

Pri ich vynájdenom kokosovom zázraku parazit doslova odpadáva.

Z medzinárodnej súťaže mladých vedátorov Genius Olympiad v USA si tak domov na Slovensko priniesli zlatú medailu.

Krok po kroku

Laura s Natáliou sú gymnazistky Gymnázia Jána Adama Reimena v Prešove, ktoré vábi medicína. Keď prišla ponuka zúčastniť sa festivalu vedy a techniky, uvažovali, akú tému si vybrať.

Najprv bol u nich v hre výskum „Éčok“ v cukrikoch, potom sa však zúčastnili jednej prednášky, kde stretli parazitológa docenta Branislava Peťka. Ten sa už vyše 40 rokov venuje výskumu kliešťov a práve pre túto tému nadchol aj dievčatá.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Prešov sa dočká nového futbalového štadióna. Stavbu za 21 miliónov eur chcú postaviť do budúcich Vianoc Čítajte

Obe teda s úsmevom konštatujú, že sa ku kliešťom dostali vlastne náhodou. Úplne neznáme však pre ne nie sú, obe majú doma psy a mačky, a teda ich ani tento problém neobchádza.

Na projekte úspešného repelentu proti kliešťom pracovali od septembra minulého roka. Testovať začínali na šampónoch, postupne prechádzali k iným kozmetickým produktom.

Svoje testované produkty si vyberali v drogériách, hľadali druhy, ktoré v sebe niesli aj prírodnú zložku.

Z košického laboratória na newyorskú súťaž

Postupne sa dopracovali k éterickým olejom. Skúšali i voňavky, niečo mali z domu, niečo si zadovážili.

„A tak sme to pomaličky testovali a natrafili sme na voňavku so zložkou kokosu. Nastriekali sme to a tie kliešte zrazu začali všetky padať, znepáčilo sa im to, z tejto látky poodpadávali. Boli sme prekvapené, vyskúšali sme aj éterické oleje a potvrdilo sa, že kokos na kliešte funguje,“ opísala Natália.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Veľkolepé plány na moderné kúpalisko v Prešove krachli. Pútavý projekt ostáva len na papieri Čítajte

Testovanie prebiehalo napríklad tak, že šampón rozmiešali vo vode, namočili do nej látku, vysušili ju a následne na ňu pustili kliešte. Pokusy robili v priestoroch **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, ktoré im poskytol spomínaný docent Peťko. Mali tam svoj vlastný rám a na ňom natiahnuté látky s testovanými produktmi.

Ak kliešťovi produkt neprekážal, vyšiel hore, ak už mu vadil, šiel opačným smerom alebo odpadol.

A takto testovali dookola, kým mali repelent vo výslednej podobe, v akej ho predstavili na krajskom kole Festivalu vedy a techniky v Košiciach. Následne zabodovali na celoslovenskom kole a odtiaľ leteli v júni na prezentáciu do New Yorku.

Uspeli medzi 1400 projektami

Na súťažnej prehliadke Genius Olympiad 2023 v New Yorku sa spomedzi 1453 projektov z celého sveta prebojovali Laura s Natáliou medzi 726 finalistov. Kategórií bolo viacero – veda, konštrukcie, umenie či krátke filmy.

Porota v ich prípade veľmi ocenila prezentáciu, prípravu či poster.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Sníval o vlastnej reštaurácii. Dnes vyvracia mýty o lenivosti a je magnetom pre celé okolie Čítajte

„Ten sme chceli urobiť tak, aby zaujal na prvý pohľad, aj keď sme si neboli isté, lebo bol v porovnaní s ostatnými jeden z najmenších, čo bolo ale úmyselné, z dôvodu jeho prepravy,“ vysvetľujú dievčatá.

Tie sa porotcom prezentovali zostrihmi videí, kde predstavili proces i metodiku. Výrazne im vraj pomohli ľudia z AMAVET-u (Asociácia pre mládež, vedu a techniku), pod patronátom ktorého boli dievčatá na súťaž vyslané.

„Na súťaži sme mali od poroty dobrú spätnú väzbu. Boli sme pripravené na zákerné otázky, no všetko sme im zodpovedali, nič nás nezaskočilo. Veľmi sa im páčil poster, ktorý pochválili za prehľadnosť,“ opisuje Laura.

Porotcovia okrem iného ocenili v neposlednom rade fakt, že produkt jednak dobre vonia a jednak má taký odpudivý účinok.

A ich plusom bola ešte jedna skutočnosť.

„To, že to bola aj environmentálna súťaž, zameraná na eko tematiku. Chceli sme, aby sa menej používali repelenty, ktoré majú v sebe syntetickú zložku, a chceli sme k nim nájsť alternatívu. Rovnako sme sa snažili zistiť, či môžu byť produkty, ktoré používame na dennej báze, zodpovedné za to, že sme pre kliešte viac atraktívni alebo naopak, či ich náhodou nimi nemôžeme aj odpudzovať,“ vysvetľuje.

Počas výskumu pri desiatkach pokusov zistili, že napríklad žihľava, uhorkový šampón či ovocné vône kliešťom neprekážajú. Rovnako nefungovala ani levanduľa.

Keď však odpadli z kokosovej voňavky, vybrali sa týmto smerom.

Testovali na 1600 jedincoch

Na to, aby mohli robiť pokusy, však potrebovali najprv materiál. Už spomínané kliešte.

Tie chodievali zbierať s docentom Peťkom a jeho tímom, keďže ten už poznal miesta ich výskytu. A nejaké im priniesol aj zo svojich ciest v Bratislave, kde zbieral kliešte pri Dunaji.

Dievčatá sa však vybrali na „lov“ aj samy, ako však spomínajú, prvý zber dopadol s tromi kliešťami za dve hodiny, čo ich veľmi nepovzbudilo.

Zber kliešťov má svoje špecifiká, vykonáva sa formou metódy vlajkovania.

„Metódu vlajkovania predstavujú hrubé látky, ktoré sú na tyči, a tie sa ťahajú po bokoch chodníkov. Práve tam, kde tie kliešte číhajú najviac. Keď látka okolo nich prejde, zachytia sa na ňu a na bielom plátne je ich pekne vidieť,“ opisuje Laura.

Obe sa pri zbere chránili obojstrannými páskami, aby sa v prípade uchytenia kliešť lapil na ne, tiež aj s teplákmi zastrčenými v ponožkách.

Kliešte následne držali v skúmavkách, kde im pridali i stebľa trávy či drevené tyčinky z vatových tyčiniek. Celkovo majú dievčatá vypočítané, že testy aplikovali na 1600 kliešťoch.

Posunúť to i verejnosti

Prvé vzorky namiešavali s masťovým základom, ktorý im poskytli na košickej univerzite. Stále však chcú produkt vylepšovať, napríklad jeho koncentráciu či prchavosť, zapracovať aj na zvláčnení, dotestovať a presne vymedziť frekvenciu nanášania.

„Hlavný cieľ nášho krému bol, že sme sa nesnažili vytvoriť vyslovene repelent, ale skôr sme sa snažili priniesť kozmetický produkt, ktorý by mal vlastnosti kozmetického produktu, voňal a zároveň bol aj funkčný ako repelent,“ opisuje Laura.

Spoločným snom je tento ich úspešný produkt, ktorý bol ocenený zlatou medailou, dostať do obchodov, drogérií, v počiatočnom štádiu odštartovať možno formou eshopu.

Rady by na tom zapracovali a premenili na realitu do konca tohto roka. Dosiaľ zrealizovali vyše 150 testov a to ešte nemusí byť finálne číslo.

„Kamošili“ sa s kliešťami

Počas testovania natrafili na rôzne druhy kliešťov. Niektoré však počas pokusov nespolupracovali, lebo jednoducho „zamrzli“ a stiahli sa. Zo skúmaviek ich vyhánali pinzetou, neskôr štetcami.

Obe však kliešte fascinujú v pravom zmysle slova.

„Boli sme na dovolenke, kde sme natrafili na kliešťa tropického a bol to taký pekný kliešť, že som sa z neho tešila asi najviac,“ smeje sa Laura.

Aj v laboratóriu tiež mali jedince, ktoré ich tešili zvlášť.

„Mali sme i obľúbených kliešťov, ktorých sme volali frajeri. Tí spolupracovali najviac, boli to doslova frajeri,“ opisuje Natália.

A vďaka "frajerskej" spolupráci vynašli nový kokosový repelent, ktorý sa už čoskoro môže stať súčasťou mnohých domácností.

Autor: Mária Dudová-Bašistová

Problém trpí třetina žien. Číslo je alarmujúce, koľké ho podceňujú

20. 7. 2023, 19:03, Zdroj: dalito.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 1 144 GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 223 EUR

Problémom trpí tretina žien. Číslo je alarmujúce, koľké ho podceňujú

Operačný tím pri operácii prolapsu/foto: UNLP

DALITO -

20. júla 2023

Zhruba 30 – 40 laparoskopických operácií ročne realizuje ženám s prolapsom, teda poklesom panvového dna, profesor MUDr. Peter Urdzík, PhD., MPH – prednosta Gynekologicko-pôrodnicej kliniky UNLP a LF **UPJŠ** Košice.

„Práve sa pripravujeme na operáciu 51-ročnej pacientky, u ktorej došlo ku predpadnutiu maternice. Operovať z laparoskopického prístupu za použitia syntetickej siete sme sa u tejto ženy rozhodli vzhľadom na nález, pre samotnú podstatu miniinvazívneho prístupu ako aj vysokú efektívnosť, bezpečnosť a spoľahlivosť,“ začína rozprávanie profesor. Celý výkon trval približne 90 minút. „Pacientka sa môže vrátiť do domácej starostlivosti po 48 hodinách, pokiaľ sa u nej neobjavia pooperačné ťažkosti,“ dodal prednosta.

Diagnóza: pokles orgánov panvového dna

Trpí ňou tretina žien, najmä po 50-tke, výnimkou však nie sú aj mladšie pacientky. Oslabenie panvového dna postihuje najmä ženy po pôrode, resp. po viacpočetnom tehotenstve. Príznaky prolapsu panvových orgánov (POP) môžu byť rôzne: od porúch vyprázdňovania močového mechúra, cez únik moču pri námahe, pocit cudzieho telesa v pošve, až po vyprázdňovanie stolice, či sexuálne disfunkcie.

P. Urdzík: Najviac operácií tohto druhu sa robí práve v UNLP, snažíme sa ich rozšíriť po celom Slovensku

Operačný endoskopický zákrok má pre ženy obrovský význam. „Anatomický efekt operácie je okamžitý a sprievodné ťažkosti, o ktorých sme hovorili, zvyčajne ustúpia v priebehu niekoľkých dní po operácii,“ dodáva skúsený urogynekológ. Závesných operácií z laparoskopického prístupu – laparoskopická sakrokolpopexia sa robí v rámci Slovenska najviac práve na Gynekologicko-pôrodnicej klinike našej univerzitnej nemocnice.

„Snažíme sa tento typ operácie rozšíriť po celom Slovensku, aby bol doslova v každom okresnom meste lekár, ktorý by ho vedel pacientkam vykonať,“ rozpráva prednosta kliniky. V uplynulých mesiacoch zaškolil tím odborníkov z Fakultnej nemocnice v Žiline, či v Prešove, na rade sú gynekológovia z nemocníc v Poprade.

Alarmujúce čísla

Len 3 z 10 žien, ktoré majú ťažkosti spojené s prolapsom, navštívia lekára. **NEZANEDBÁVAJTE PREVENTÍVNE PREHLIADKY** u vášho gynekológa.

„Ak žena pociťuje spomínané ťažkosti, dokonca ich už aj vidí, pretože áno, maternica sa dokáže posunúť tak nízko, že môže z pošvy vyčnievať až von, nebojte sa zdôveriť odborníkovi a vyhľadajte lekára. Vo včasnom štádiu zväčša nie je potrebná operácia a defekty je možné riešiť rehabilitáciou svalstva panvového dna. Ak je už operácia nevyhnutná, o konkrétnom type operačného výkonu vždy rozhoduje lekár na základe konkrétneho zdravotného stavu pacientky.

Pokiaľ to jej zdravotný stav umožňuje, odporúčame pacientkam práve laparoskopický zákrok pomocou sieťového implantátu, ktorý je mininvazívny, efektívnejší a šetrnejší voči žene,“ uzatvára pre ženy tak citlivú tému urogynekológ Peter Urdzík.

(Ak vás tento článok zaujal, redakcii Dalito.sk môžete darovať kávu)

Môže vás zaujať:

Vaša e-mailová adresa nebude zverejnená. Vyžadované polia sú označené *

Komentár *

Uložiť moje meno, e-mail a webovú stránku v tomto prehliadači pre moje budúce komentáre.

Najčítanejšie tento mesiac

Sledujte nás

Zaujal vás článok zadarmo? Podporte nás.

Bez vás to nedáme ani my! Ponúkame vám online magazín, ktorý sa nemusí hanbiť za svoj obsah, pretože žije a píše o živote v súvislostiach. Dalito.sk je o slobode a zodpovednosti.

Copyright &copy Dalito s.r.o.,

Všetky práva vyhradené

Kategórie

Sledujte nás

Podporte nás

Online magazín Dalito.sk Vám zadarmo poskytuje neobmedzený prístup k jeho exkluzívnemu obsahu. Ponúkame Vám online magazín, ktorý sa nemusí hanbiť za svoj obsah, pretože žije a píše o živote v súvislostiach. Dalito.sk je o slobode a zodpovednosti.

Ľubovoľnou sumou alebo SMS môžete dobrovoľne podporiť Dalito.sk a tak pomôcť nezávislej a serióznej žurnalistike na Slovensku.

CEO/šéfredaktorka Lucia Tomečková

SMS na číslo 6675 s textom (veľké písmená) DALITO

Cena spätnej SMS je 2 EUR s DPH. Technicky zabezpečuje A SMS, s. r. o.

Bankové spojenie: SK181100000002942010762

Our Spring Sale Has Started

You can see how this popup was set up in our step-by-step guide:
<https://wppopupmaker.com/guides/auto-opening-announcement-popups/>

Our Spring Sale Has Started

You can see how this popup was set up in our step-by-step guide:
<https://wppopupmaker.com/guides/auto-opening-announcement-popups/>

Autor: dalito || dalito